

Recognition of Intelligence Strategies in Pursuing Trafficking in Women in Territory of African Union with Emphasis on International Conventions

Peyman Namamian¹; Nejat Amiri²

Received: 22/6/2021

Accepted: 29/5/2021

Abstract

Background and Aim: Investigating and detecting the crime of trafficking in women is one of the most important actions of governments and the international community, and the security and judiciary to prevent and intelligently deal with this phenomenon need to use effective and strategic mechanisms. This study aims to explain the most important intelligence strategies in the pursuit and detection of the crime of trafficking in women by looking at international conventions.

Method: The present study is applied in terms of purpose and utilized a descriptive-analytical method. It uses a documentary and comparative approach to explain and identify effective information strategies in the search and detection of trafficking in women in the African Union using research studies and relying on It has been done on international documents.

Results and conclusion: The study showed that the explanation and recognition of national and international intelligence and police strategies is one of the most important achievements in the investigation and detection of trafficking in women in the territory of Asian countries and the African Union, especially the annex to the Statute of the African Court. In addition to exploiting the capacities of conventions, conventions and international instruments, the police and the judiciary must use intelligence strategies as new strategies in the pursuit of trafficking in women.

Keywords: Trafficking in women, intelligence aristocracy, strategy, international investigation, Statute of the African Court.

1 Assistant Professor of Law, Faculty of Administrative Sciences and Economics, Arak University, Arak, Iran: p-namamian@araku.ac.ir

2 Lecturer, Law Department, Amin Police University, Tehran, Iran (Corresponding Author): nejat.amiri@gmail.com

بازشناسی راهبردهای اطلاعاتی در پی جویی جرم قاچاق زنان در قلمرو اتحادیه آفریقا با تأکید بر کنوانسیون‌های بین‌المللی

پیمان نامامیان^۱؛ نجات امیری^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۰۸

چکیده

زمینه و هدف: پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان از مهم‌ترین اقدامات دولت‌ها و جامعه بین‌المللی است و دستگاه‌های امنیتی و قضایی برای پیشگیری و مقابله هوشمندانه با این پدیده نیازمند بهره‌برداری از سازوکارهای موثر و راهبردی بوده هستند. این مطالعه با هدف تبیین مهم‌ترین راهبردهای اطلاعاتی در پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان با نگاهی به کنوانسیون‌های بین‌المللی انجام گرفته است.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش توصیفی-تحلیلی است که با رویکرد اسنادی و تطبیقی، پیرامون تبیین و بازشناسی راهبردهای اطلاعاتی موثر در پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان در قلمرو اتحادیه آفریقا با استفاده از مطالعات پژوهشی و با تکیه بر اسناد بین‌المللی صورت گرفته است.

یافته‌ها و نتایج: پژوهش نشان داد که تبیین و بازشناسی راهبردهای اطلاعاتی و پلیسی ملی و بین‌المللی از مهم‌ترین دستاوردهای پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان در قلمرو کشورهای آسیایی و اتحادیه آفریقا به ویژه سند الحاقی به اساسنامه دیوان آفریقا است و به نظر می‌رسد سازمان‌های اطلاعاتی و پلیسی و دستگاه قضایی، علاوه بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های کنوانسیون‌ها، مقاله‌نامه و اسناد بین‌المللی باید از راهبردهای اطلاعاتی به عنوان راهبردهای نوین در پی‌جویی جرائم قاچاق زنان بهره‌برند.

واژه‌های کلیدی

قاچاق زنان، اشراف اطلاعاتی، راهبرد، پی‌جویی بین‌المللی، اساسنامه دیوان آفریقا.

۱. استادیار گروه حقوق دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اراک، اراک، ایران:

p-namamian@araku.ac.ir

۲. مدرس گروه حقوق دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول): nejat.amiri@gmail.com

مقدمه

قاچاق انسان به ویژه زنان یک مسئله جهانی است که به طور تقریبی از هر نقطه جهان بر مردم تأثیر می‌گذارد؛ اگرچه به سختی می‌توان آماری در مورد میزان جرم ارائه کرد، اما گزارش‌ها حاکی از افزایش آن است. قاچاق زنان امروزه در بسیاری از نظام‌های حقوقی و اسناد بین‌المللی جزو جرایم فراملی قلمداد می‌شود و جهانی شدن اقتصاد و امکان ایجاد شبکه‌های جهانی، فرصت مناسبی را برای ارتکاب این نوع جرائم به ویژه قاچاق زنان در اتحادیه آفریقا فراهم نموده است.^۱ استثمار اقتصادی و جنسی به صورت بیگاری و کار اجباری، تکدی‌گری، پورنوگرافی، توریسم جنسی، فحشا، شرکت در مسابقات شترسواری، برداشتن اعضا و جوارح، شرکت در جنگ‌ها و مناقشات مسلحانه و یا فرزندخواندگی از جمله این جرائم است (نگهی مخلص آبادی، ۱۳۹۱؛ اسکارپا^۲، ۲۰۰۸، ص ۹). قاچاق زنان در ادبیات حقوق بین‌الملل نیز به عنوان یکی از چالش‌های مهم بشری شناخته می‌شود. پیچیدگی، سازمان یافتگی و سود بسیار بالای حاصل از ارتکاب این جرم همواره بر تعداد بزه‌کاران و میزان بزهکاری می‌افزاید (فرزین‌راد، ۱۳۹۸، ص ۸۲). دامنه وسیعی از مقررات بین‌المللی حمایت‌هایی را نسبت به پیشگیری و مقابله با بزه دیدگی زنان در سطح داخلی و بین‌المللی از جمله خشونت علیه زنان و قاچاق زنان قائل شده‌اند (وجدانی‌فخر، دارابی و نجفی‌توانا، ۱۳۹۹، ص ۲۱۱). بر اساس تقسیم‌بندی‌های

۱. اگرچه قاچاق انسان در قاره‌های مختلف جهان معمول است، اما در آفریقا بومی است. آفریقا با تعدادی از بحران‌ها، از جمله سطوح بالای بیکاری، فقر، گرسنگی، فساد، بی‌ثباتی‌های سیاسی و اقتصادی، درگیر شده است. این مشکلات در اثر تنش‌ها و شورش‌ها، که منجر به آوارگی داخلی افراد شده است، تشدید می‌شود. تلاش برای بقا در بجویحه این بحران‌های سیاسی-اجتماعی و اقتصادی، جریان مهاجرت زیادی را از یک کشور آفریقایی به کشور دیگر به وجود آورده است. از یک منطقه آفریقایی به منطقه دیگر، و از آفریقا به قاره‌های دیگر. در حالی که برخی از فعالیت‌های مهاجرت قانونی است، بسیاری دیگر به طور غیرقانونی انجام می‌شود. در همین حال، جنایتکاران مرتباً مهاجران را فریب داده و آنها را به دنیایی از ابعاد مختلف بهره‌برداری قاچاق می‌کنند. در حالی که تعداد دقیق و آمار جمعیتی افراد قاچاق شده از آفریقا مشخص نیست، گزارش‌های دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرایم ملل متحد غالباً واقعیت‌ها را ارائه می‌دهد (Bello and Olutola, 2020).

پژوهش‌های انجام شده در حوزه زنان، پس از انقلاب حدود ۱۲/۵ درصد از جرائم مربوط به قاچاق زنان است (حسینی و پورمنافی، ۱۳۹۹، ص ۵۷). در سطح جهانی و بین‌المللی نیز جرم قاچاق سازمان‌یافته زنان به عنوان یکی از گسترده‌ترین موارد نقض حقوق بشر شناخته شده است (کل^۱، ۲۰۰۹). قاچاق زنان از کشورهای در حال توسعه به کشورهای اروپایی و از طریق اتحادیه آفریقا، در واقع برده داری به شکل نوین آن به شمار می‌آید. بر طبق گزارش‌های رسمی، آمار وقوع این جرم به صورت سالانه در حال افزایش است.^۲ برای نمونه، بر اساس گزارش‌های موجود، تعداد موارد قاچاق انسان در سال ۲۰۱۶ در مقایسه با ۲۰۱۱ حدود چهار درصد افزایش یافته است. همچنین، بر اساس آمارهای سازمان ملل متحد، هفتاد درصد از بزه‌دیدگان قاچاق انسان را زنان تشکیل می‌دهند. اگر بر این برآوردهای آماری رقم سیاه این جرم نیز اضافه شود، آشکار خواهد شد که بزه قاچاق زنان، نظم بین‌المللی را به مخاطره انداخته است، به گونه‌ای که نمی‌توان کشوری را متاثر از این بزه ندانست. به موازات افزایش سود و پیچیدگی این جرم در سطح جهانی، سالانه اشکال جدیدی از این پدیده مطرح می‌شود و همکاری‌های پلیسی، قضایی و بین‌المللی را برای کشف این جرایم بی‌اثر می‌سازد. در چنین شرایطی، تابعان حقوق بین‌الملل بیش از گذشته در مقابل این جرم احساس نگرانی نموده و برای تدوین و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های مشترک تلاش می‌کنند (فرزین‌راد، ۱۳۹۸، ص ۸۱).

1. Cole

۲. پایان جنگ سرد منجر به افزایش درگیری‌های منطقه‌ای در آفریقا و کاهش مرزها شد که منجر به افزایش تعداد پناهندگان اقتصادی و سیاسی شد. از آن زمان، نرخ قاچاق انسان در مناطق مختلف آفریقا نیز به دلیل شکاف ظرفیت در مدیریت همکاری اقتصادی زیر منطقه‌ای و ابتکارات ادغام منطقه‌ای در میان کشورهای آفریقایی به میزان قابل توجهی افزایش یافته است. این وضعیت منجر به مداخلات متعددی توسط سیاست‌گذاران و سایر ذینفعان در سطح قاره، منطقه و ملی شد. با این حال، بسیاری از کشورهای آفریقایی هنوز به دلیل سیاست‌ها و ظرفیت‌های ناکارآمد، مبارزه با قاچاق انسان بسیار چالش برانگیز هستند، حتی در مواردی که قانون وضع شده است. ترکیبی از فقدان اراده سیاسی، فساد سیاسی و نهادی و مجموعه‌ای از مشکلات اساسی اقتصادی-اجتماعی چند ساله که این کشورها با آن روبرو هستند، مبارزه با قاچاق انسان را تقریباً غیرقابل عبور کرده است (Adetula, 2014).

آنچه که در اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی برای پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان مورد بررسی کمتری قرار گرفته است، اقدامات داخلی و همکاری‌های بین‌المللی کشورها برای پیشگیری و مقابله با جرم قاچاق زنان است. در این زمینه، حتی نظام‌های داخلی از جمله نظام عدالت کیفری ایران با ضعف و کاستی‌هایی در زمینه شرایط و امکانات آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، نبود پلیس متخصص و انجام اقدامات پلیسی مواجه هستند (فرزین‌راد، ۱۳۹۸، ص ۸۷؛ ابراهیمی منش و صفاری، ۱۳۹۶، ص ۹). بنابراین، تهدیدهایی که این جرم به دلیل ماهیت سازمان یافته و فراملی خود در سطح جهانی و بین‌المللی به ویژه در قلمرو کشورهای آفریقایی و اتحادیه آفریقا داشته است، سبب شده تا علاوه بر مبانی حقوقی و اسناد بین‌المللی برای جرم انگاری و مقابله هوشمندانه حقوقی و قضایی با این پدیده، به کارگیری و بازشناسی راهبردهای اطلاعاتی و پلیسی داخلی و بین‌المللی برای پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان به عنوان یک راهبرد کارآمد مقابله‌ای و پیشگیرانه بایستی محور برنامه ریزی‌ها و طراحی‌های راهبردی سازمان‌های پلیسی داخلی و بین‌المللی قرار گیرد.

به طور کلی به راهبردهای اطلاعاتی در پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان عمدتاً در قلمرو اتحادیه آفریقا با نگاهی به اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی و رویکردها و راهبردهای پلیسی داخلی و بین‌المللی پرداخته شده است. راهبردهای اطلاعاتی پلیسی به عنوان یکی از اقدامات پیشگیرانه جدید در زمینه پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان، کمک سازنده و موثری به دستگاه قضایی و سازمان‌های بین‌المللی به منظور مقابله و کشف جرم می‌نماید. از آنجایی که عوامل زمینه‌ای و بستر ساز متعددی در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیره باعث تشدید قاچاق زنان شده است، به نظر می‌رسد در کنار مرتفع نمودن عوامل زمینه‌ای از سوی نهادهای دولتی و حاکمیتی، می‌توان راهبردهای اطلاعاتی کارآمد نیز برای مقابله با این پدیده، طراحی و اجرا نمود.

بررسی و تحلیل راهبردهای اطلاعاتی و مطالعه قوانین داخلی و بین‌المللی نظیر اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی در این زمینه از اهمیت بالایی برخوردار است. این مطالعه

درصدد شناسایی مفهومی قاچاق زنان در قلمرو اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی در چارچوب اتحادیه آفریقا و نحوه مقابله و سرکوب این پدیده در این قلمرو است و ضمن مطالعه و ارائه ساختار مفهومی از قاچاق زنان، نگرش و سیاست حاکم در اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی را در این رابطه مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد و به پرسش‌های زیر پاسخ می‌دهد:

- مهم‌ترین راهبردهای اطلاعاتی و پلیسی داخلی و بین‌المللی در پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان در قلمرو اتحادیه آفریقا کدامند؟
 - رویکردها و رهیافت‌های حقوقی از جمله اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی در مواجهه با جرم قاچاق زنان در قلمرو اتحادیه آفریقا چگونه است؟
- پیشینه پژوهش:** در ارتباط با موضوع این مطالعه، پس از جستجو در کتب و مقالات آشکار شد که هیچ رکوردی در رابطه با پی‌جویی جرم قاچاق زنان در قلمرو اتحادیه آفریقا با استفاده از راهبردهای اطلاعاتی صورت نگرفته است و فقط در پژوهش‌های اندکی به شرح ذیل به جرم قاچاق زنان و انسان از منظر حقوقی و کنوانسیون‌ها و اسناد بین‌المللی پرداخته شده است.

الف- عطازاده، نجفی و موسوی (۱۳۹۸)، در پژوهشی با بررسی تأثیر اشراف اطلاعاتی ناجا در پیشگیری از قاچاق زنان و دختران در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷، بیان می‌دارند که میزان کنترل تردد زنان و دختران بدون خانواده، قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده میزان قاچاق زنان و دختران است. کنترل تردد زنان مطلقه کثیرالسفر بر میزان قاچاق زنان و دختران در مرتبه دوم قرار دارد و متغیر میزان گسترش شبکه منابع و مخبرین نیز در این زمینه ضعیف‌ترین ضریب را دارد. فرزین‌راد (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان «بررسی ظرفیت‌های حقوق بین‌الملل در مبارزه با قاچاق زنان»، بیان می‌دارد که حقوق بین‌الملل از ظرفیت‌های قابل توجهی برای مقابله با قاچاق زنان، حمایت از بزه‌دیدگان و پیشگیری از این جرم برخوردار است که البته نیازمند تکامل و پیشرفت است. در این راستا، پروتکل الحاق به «کنوانسیون

ملل متحد علیه جرائم سازمان یافته فراملی، مصوب ۲۰۰۰^۱ موسوم به «کنوانسیون پالمو»، پیشرفت‌های قابل ملاحظه ای را در تامین اهداف کشورها برای مبارزه موثر با قاچاق زنان به وجود آورده است. همچنین، استفاده از قابلیت‌های دیوان کیفری بین‌المللی برای رسیدگی به برخی اقسام قاچاق زنان می‌تواند شیوه کارایی برای مقابله با این بزهکاری سازمان یافته باشد. ابراهیمی‌منش (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان «تکالیف داخلی دولت‌ها در زمینه پیشگیری از قاچاق زنان و کودکان در کنوانسیون پالمو»، به توصیه کنوانسیون پالمو برای تکالیف داخلی و ملی کشورها برای نیل به پیشگیری از قاچاق زنان و کودکان اشاره نموده و بیان می‌کند که بهبود شرایط و امکانات آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، آموزش کارکنان، نظارت بر اسناد، کنترل مرزها و انجام اقدامات لازم برای پیشگیری از سوء استفاده گروه‌های سازمان یافته از اشخاص حقوقی و تشکیل باندهای قاچاق انسان، از جمله تکالیف داخلی دولت‌ها است. وطن‌خواه (۱۳۹۱)، در مطالعه‌ای بیان می‌دارد که از بین بردن زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی قاچاق زنان، از موثرترین اقداماتی هستند که باید توسط دولت‌ها انجام گیرد و این امر نیازمند همکاری و مشارکت نزدیک و مستمر همه دستگاه‌های مسئول با یکدیگر است.

هلن وود^۲ (۲۰۲۰)، در پژوهشی به چگونگی تنظیم روند شناخت مسئله اجتماعی آراستگی جنسی زنان برای مخاطبان از طریق یک نوع آدرس خاص پرداخته است. او اذعان نموده که طبقه کارگر به احتمال زیاد قربانی سوءاستفاده جنسی و خشونت از طریق قاچاق می‌شود نتیجه این بازنمایی‌ها، تجدید نظر در مورد قربانیان فقر و استثمار در کشورهای فقیر و عضو اتحادیه آفریقا است. بالاجی راموس^۳ (۲۰۲۰)، در پژوهشی بیان می‌دارد که قوانین

1. United Nations Convention against Transnational Organized Crime, **Adopted by the UN General Assembly**: 15 November 2000, by resolution 55/25; **Entry into force**: 29 September 2003, in accordance with article 38;

<https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>.

2. Helen Wood

3. Bolaji S. Ramos

در سراسر جهان به طور منظم بر اساس «نیاز»، لغو، اصلاح، تصویب و بازبینی می‌شوند تا چالش‌ها یا واقعیت‌های عملی دنیای مدرن را برآورده کنند. این مقاله چالش‌های عملی ناشی از تعریف مجدد جرم تجاوز جنسی علیه زنان را که از طریق قاچاق و بهره‌برداری جنسیتی مورد تجاوز قرار می‌گیرند، برجسته‌سازی و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و طرفدار یک تعریف جدید برای مبارزه با قاچاق و خشونت علیه زنان است. کرسستینو اورسی^۱ (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «غنا و وضعیت متناقض پناهجویان آن: زمینه‌های انتخاب شده برای آزار و شکنجه در یک کشور مقصد»، به بررسی وضعیت متناقض تعداد نسبتاً بالای شهروندان غنائی که در کشورهای مختلف درخواست پناهندگی می‌کنند، می‌پردازد، در حالی که غنا به طور گسترده‌ای به عنوان سابقه مثبت در مورد حمایت از حقوق بشر شناخته شده است. این مطالعه درخواست‌های پناهندگی را که توسط ۳۰ تبعه غنا (۱۰ زن و ۲۰ مرد) به هفت کشور استرالیا، کانادا، فرانسه، ایرلند، نیوزیلند، انگلیس و ایالات متحده، ارسال کرده است در ۲۵ سال گذشته نامناسب ارزیابی کرده و اقدامات و الزامات برای پناهندگی را با استفاده از قاچاق زنان و مردان به کشورهای مقصد مرتبط می‌داند. مونکیو عزیزا^۲ (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان «مطالعه تجربی قانون قاچاق انسان به ویژه قاچاق زنان در کامرون»، استدلال می‌کند که تعداد قاچاقچیان انسان به ویژه زنان بدون تعقیب و پی‌جویی‌های پلیسی در کامرون در حال افزایش است. هدف این مقاله بررسی نگرش مقامات دولت کامرون، دادستان‌ها و دادگستری به قوانین قاچاق انسان (قاچاق زنان) است که کامرونی‌ها را به خطر می‌اندازد. وی بیان می‌دارد که تبعیض اجتماعی نسبت به منطقه شمال غرب، کمبود فرصت برای آموزش رایگان و عدم اجرای قانون مبارزه با قاچاق انسان، قاچاق زنان را با مشکلات جدی مواجه کرده است.

با این همه، آنچه در این مقاله به عنوان وجه افتراق با پژوهش‌های اخیر قرار دارد این که ضمن مذاقه در مفهوم‌شناسی قاچاق زنان در قلمرو اتحادیه آفریقا با تأکید بر سند الحاقی ۲۰۱۴ به اساسنامه دیوان آفریقا و دیگر اسناد بین‌المللی و شناسایی معیارهای پی‌جویی و

1. Cristiano d'Orsi
2. Monique Aziza

کشف این جرم در چارچوب کنوانسیون پالمو و پروتکل الحاقی آن، راهبردهای اطلاعاتی، نظارت‌های سایبری و حتی ردیابی‌های بین‌المللی در مواجهه با جرم قاچاق زنان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. البته رویکردها و رهیافت‌های تهاجمی در مواجهه با این جرم در قلمرو اتحادیه آفریقا با تأکید بر اقدامات پیشگیرانه مقرر در اسناد بین‌المللی و منطقه‌ای، مورد بررسی و سنجش قرار گرفته است.

مبانی نظری: در ادامه به اختصار مبانی نظری پژوهش مرور می‌شود.

سند الحاقی به اساسنامه دیوان آفریقا: تدوین تعریفی برای قاچاق انسان به ویژه قاچاق زنان، فرایندی طاقت‌فرسا بود که در دهه ۱۹۹۰ آغاز شد. چالش در این فرایند، یافتن تعریف مناسب بود که قاچاق انسان (اعم از زنان و کودکان) را از دیگر امور مرتبط مثل قاچاق مهاجر و مهاجرت غیرقانونی متمایز کند. پیشینه این جرم در اولین کنوانسیون مبارزه با برده‌داری سفیدپوستان به تاریخ ۱۹۰۴ برمی‌گردد که برای مبارزه با قاچاق زنان یا دختران سفیدپوستی منظور شد که به اجبار برای اهداف و مقاصد غیراخلاقی تدارک دیده شده بود. ذکر نام برده‌داری سفیدپوستان در سال ۱۹۲۷ به این دلیل حذف شد که تنها به نژاد خاصی اختصاص داشت و گستره کامل این معضل را احاطه نمی‌کرد. سایر معیارهای مبارزه با قاچاق که با نظارت جامعه ملل پذیرفته و اتخاذ شده‌اند، قرارداد بین‌المللی الغای خرید و فروش زنان و کودکان (۱۹۲۱) و کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از قاچاق زنان کبیر (۱۹۳۳) را شامل می‌شوند.

قاچاق در این اسناد تعریف نشده و بر انتقال زنان به خارج از کشور برای اهداف روسپی‌گری متمرکز شد. در سال ۱۹۴۹، این کنوانسیون، ممانعت از قاچاق اشخاص و بهره‌کشی از روسپیگری دیگران (۱۹۴۹) را پذیرفت. در این کنوانسیون هم قاچاق تعریف نشد، اما انواع رفتارهای ممنوع به‌عنوان نمونه مورد توجه قرار گرفتند که از آن جمله می‌توان این موارد را برشمرد: اغواکردن یا کشاندن شخص دیگر به روسپی‌گری، صرف نظر از رضایت شخص، نگهداری، مدیریت یا تأمین مالی آگاهانه فاحشه‌خانه و

تخصیص دادن آگاهانه ساختمان یا مکان یا بخشی از آن‌ها به مقاصد روسپی‌گری. در این کنوانسیون کشورها ملزم می‌شوند در خصوص این جرم قانونگذاری کنند. توسعه و گسترش دامنه شمول تعریف قاچاق زنان ضرورت دارد. این ضرورت در قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل، گزارش دبیرکل سازمان ملل در مورد این مقوله و در ادبیات علمی و دانشگاهی منعکس شده است. بسط تعریف شایسته برای قاچاق زنان ایجاب می‌کند که این فعل از سایر افعال مرتبط، نظیر تجارت زنان متمایز شود. علت اقدام به توصیف وجه تمایز بین این دو در گزارش دبیرکل سازمان ملل که معیار اصلی برای متمایزسازی قاچاق و تجارت زنان را عنوان کرده است، باید در مقصود یا هدف نهایی این حرکت جست‌وجو شود. در این گزارش بیان شد که قاچاق زنان و دختران باید از جنبه هدف نهایی وارد کردن اجباری زنان و دختران خردسال به موقعیت‌هایی که از نظر جنسی یا اقتصادی ظالمانه و استثمارگرانه‌اند و از جنبه این واقعیت که به نفع اجیرکنندگان، سوداگران و سازمان‌تبهکاران ایجاد شده‌اند تعریف شود.

مذاکره پیرامون تعریف مناسب قاچاق انسان تا سال ۲۰۰۰ ادامه داشت، تا بالاخره در پروتکل کنوانسیون سازمان ملل، به عنوان جرم سازمان‌یافته فراملی تعریف شد و رسماً **پروتکل الحاقی کنوانسیون مبارزه با جرایم سازمان‌یافته فراملی در زمینه پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق اشخاص، به‌ویژه زنان و کودکان (۲۰۰۰)**^۱، نام گرفت. این پروتکل شامل قاچاق همه انسان‌ها است، اما زنان و کودکان مورد توجه ویژه قرار می‌گیرند.^۲ در این پروتکل، قاچاق انسان به این شرح تعریف می‌شود: «عضوگیری، تبعید، نقل و انتقال، پناه‌دادن یا پذیرفتن اشخاص با هدف استثمار و بهره‌گیری از آن‌ها از راه تهدید یا اعمال زور یا دیگر اشکال زورگویی، ربودن، فریب‌دادن، اغفال، سوءاستفاده از

۱. مجمع عمومی سازمان ملل متحد با تصویب قطعنامه‌ی ۵۳/۱۱۱ در سال ۱۹۹۸ برای تهیه کنوانسیون بین‌المللی مقابله با جرایم سازمان‌یافته فراملی به ایجاد کمیته‌ی دائمی ویژه بین‌حکومتی اقدام کرد. کنوانسیون جرایم سازمان‌یافته فراملی و پروتکل‌های آن نمایانگر این بود که مقابله با جرایم فراملی از دغدغه‌های بین‌المللی است و مقابله با آن نیز نیازمند مشارکت جهانی است.

قدرت یا از مقام ضعف و آسیب پذیری افراد یا ردوبدل کردن پول یا مزایا با هدف جلب رضایت شخصی که بر شخص دیگر کنترل دارد. این استثمار و بهره گیری حداقل شامل بهره‌مندی از روسپی‌گری سایرین یا دیگر اشکال استثمار جنسی، کار یا خدمات اجباری، برده‌داری یا شیوه‌های مشابه برده‌داری، بیگاری یا برداشتن اعضای بدن است.^۱

قاچاق انسان و بنابراین قاچاق زنان، برابر تعریف ارائه شده، متشکل از این سه عنصر است: (۱) عنصر عمل، (۲) عنصر وسیله و (۳) عنصر هدف. عنصر عمل، جزئی از رکن مادی جرم است و به عمل عضوگیری، نقل و انتقال، تبعید، پناه‌دادن یا پذیرفتن شخص اشاره دارد. عنصر وسیله نیز جزئی از رکن مادی جرم است و به نحوه اجرای عنصر عمل یعنی از طریق تهدید، اعمال زور یا دیگر اشکال زورگویی، ربودن، فریب‌دادن، اغفال‌سازی، سوءاستفاده از قدرت و غیره اشاره دارد (گالگر^۲، ۲۰۱۰: ص ۳۱). عنصر هدف، گویای قصد ارتکاب جرم است و به هدف و مقصود شخص مرتکب در زمان ارتکاب جرم اشاره دارد. این سه عنصر به قاچاق بزرگسالان مرتبط‌اند. در مورد افراد صغیر (زیر ۱۸ سال)، نیازی به اثبات عنصر وسیله که در تعریف آمده است وجود ندارد. در جایی که وسیله‌های نامبرده در تعریف جرم به کار گرفته شده باشند، رضایت بزه‌دیده جرم قاچاق زنان با استثمار مورد نظر، بی‌مورد است. این شرط، یعنی ملاحظه منطقی، این مسأله که عنصر وسیله جرم (مثلاً تهدید، زورگویی، ربودن و فریب‌دادن) با ظرافت هرچه تمام‌تر رضایت را بی‌اعتبار می‌کند.

جرم قاچاق انسان (با تأکید بر قاچاق زنان)، در سند الحاقی به اساسنامه دیوان آفریقا^۳ در ماده ۲۸ (بند دوم)، با همان سبک و سیاق پروتکل سازمان ملل متحد در خصوص قاچاق

1. Article 3(a) of the Protocol on Trafficking in Persons.

2. Gallagher

۳. مجمع سران دولت‌ها و کشورها راجع به تأسیس «دادگاه آفریقایی حقوق بشر و ملت» پروتکلی را در «اوآگوداگو» در بوکینافاسو طی سال ۱۹۹۸ تصویب کردند که با اجرایی شدن آن در سال ۲۰۰۴ منجر به ایجاد «دادگاه آفریقایی حقوق بشر و ملت» شد. اتحادیه آفریقا ضمن گسترش صلاحیت «دیوان آفریقایی حقوق بشر و ملت» و «دیوان آفریقایی دادگستری و حقوق بشر»، با ترکیب و تجمع دیوان‌های مزبور تصویب «دیوان دادگستری، حقوق بشر و ملت آفریقا» یا «دیوان آفریقا» را از طریق تصویب سند شرم‌الشیخ در ژانویه ۲۰۰۸ مطرح نمود؛ این در حالی است که

انسان تعریف می‌شود؛ «قاچاق انسان یعنی عضوگیری، تبعید، نقل و انتقال، پناه‌دادن یا پذیرش اشخاص با هدف استثمار و بهره‌گیری از آن‌ها از راه تهدید، اعمال زور یا اشکال دیگر زورگویی، ربودن، فریب‌دادن، اغفال، سوءاستفاده از قدرت یا از مقام ضعف و آسیب‌پذیری، یا ردوبدل کردن پول و مزایا برای جلب رضایت شخصی که بر شخص دیگر کنترل دارد». در این تعریف، اصل مبنی بر بی‌مورد بودن رضایت بزه‌دیده در جایی که از وسیله‌های نامبرده در تعریف استفاده شده باشد نیز بیان می‌شود. نکته جالب در مورد قاچاق زنان، فقدان آستانه و خامت برای تشخیص این مسئله است که کدام دعوها در حیطه صلاحیت دیوان آفریقا قرار می‌گیرند و کدام یک باید در سطح داخلی رسیدگی شوند. اصل صلاحیت تکمیلی باید در تشخیص اینکه قضیه‌ای در حیطه صلاحیت دیوان آفریقا قرار می‌گیرد یا خیر، به کار گرفته شود.

در سند الحاقی به اساسنامه دیوان آفریقا، علاوه بر تعریف جرم قاچاق انسان (نظیر قاچاق زنان)، به نیاز به رویکرد جامع و راهبردهای پلیسی و بین‌المللی به قاچاق در کشور مبدأ، بین‌راهی و مقصد اشاره می‌شود که سه هدف دارد؛ نخست، پیشگیری و مبارزه با تجارت انسان به خصوص زنان و کودکان؛ دوم، حمایت و کمک‌رسانی به بزه‌دیدگان چنین قاچاقی با رعایت کامل حقوق بشری آنها؛ و سوم، ارتقای همکاری‌های پلیسی در بین دولت‌های عضو برای نیل به اهداف ممنوعیت قاچاق انسان. در سند الحاقی به اساسنامه دیوان آفریقا، تصریح می‌شود باید با پذیرش و اجرای اسناد تقنینی در خصوص قاچاق زنان، که رفتار نامبرده در ماده سه این پروتکل را در زمان ارتکاب عمدی جرم کیفری بدانند، به مسئله قاچاق زنان در سطح داخلی رسیدگی شود.

اتحادیه آفریقا به این امر بسنده نکرد و در بیست و سومین اجلاس عادی خود در بیست و هفتم ژوئن ۲۰۱۴ در «مالابو» گینه، «سند الحاقی شرم‌الشیخ» را بازنگری کرد و اساسنامه منضم به «سند الحاقی مالابو» سی روز پس از تودیع پانزدهمین سند تصویب لازم‌الاجرا خواهد شد. البته سند مزبور با اقتباس از اساسنامه رُم دارای سه بخش مشتمل بر «امور عمومی»، «حقوق بشر و ملت‌ها» و «حقوق بین‌الملل کیفری»، به ساختار و صلاحیت‌های دیوان دادگستری، حقوق بشر و ملت آفریقا افزود.

کنوانسیون پالمو و پروتکل الحاقی: براساس ماده یک پروتکل، ضمانت اجراها و مجازات‌ها، روش‌های پیشگیری از جرم، همکاری‌های قضایی و پلیسی و دیگر تدابیر مذکور در این پروتکل باید براساس کنوانسیون پالمو تفسیر و اجرا شود. پروتکل مزبور، قاچاق اشخاص را به شرح ذیل تعریف کرده است: «قاچاق اشخاص، به معنای استخدام کردن، اعزام، انتقال، پناه دادن یا پذیرفتن اشخاص است به وسیلهٔ تهدید یا توسل یا به کارگیری زور یا دیگر اشکال اجبار، ربودن، تقلب یا فریب، اغفال، سوء استفاده از قدرت یا سوء استفاده از موقعیت آسیب‌پذیری شخص یا از طریق دادن یا گرفتن مبالغ یا منافعی برای تحصیل رضایت شخصی که روی دیگری کنترل دارد به منظور بهره‌کشی؛ این بهره‌کشی شامل بهره‌برداری از فحشای دیگران یا اشکال دیگر بهره‌برداری جنسی، کار یا خدمات اجباری، به بردگی گرفتن یا اعمال مشابه بردگی، استثمار و یا استخراج اعضا است.^۱»

عنصر مادی قاچاق انسان‌ها به صورت حصری با یکی از رفتارهای استخدام و... حاصل می‌شود که از طریق تهدید و امثال آن محقق می‌شود که دلالت بر لزوم وجود سوء نیت و عمد مرتکب دارد و جلوه‌هایی از وجود عنصر معنوی را به نمایش می‌گذارد. آنچه که انگیزهٔ قاچاق انسان را محقق می‌سازد، بهره‌برداری از انسان قاچاق شده است. با توجه به موارد یاد شده، اگر عنصر مادی جرم با همان طرق و وسایل ارتکاب (مثل تهدید و...) صورت گیرد ولی نه به منظور بهره‌برداری، در چنین صورتی قاچاق انسان موضوع پروتکل نیست و از این حیث قابل تعقیب و مجازات نخواهد بود. فرضاً اگر کسی زنانی را با تهدید یا توسل به زور و امثال آن برای رهایی دادن آنان از فساد یا حفظ آنان از خطرات خاص به جایی منتقل نموده یا پناه دهد یا آنان را بپذیرد، در چنین صورتی مرتکب جرم قاچاق زنان نشده است، چرا که در اقدامات خود به دنبال بهره‌برداری از آنان نبوده است. از سوی دیگر، بهره‌برداری براساس ذیل همین ماده، شامل بهره‌برداری از فحشای دیگران یا اشکال دیگر بهره‌برداری جنسی، کار یا خدمات اجباری، به بردگی گرفتن یا اعمال مشابه بردگی،

۱. پروتکل پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق اشخاص بویژه زنان و کودکان ۲۰۰۰، ماده ۳، بند الف.

استثمار یا استخراج اعضا است. ملاحظه می‌شود بخش قابل توجهی از موارد بهره‌برداری مربوط به زنان است.

عدم تأثیر رضایت قربانیان قاچاق این است که افراد قاچاق شده که از کشور خود به کشوری دیگر قاچاق می‌شوند، اگرچه تحت استثمار و ظلم قاچاقچیان و همدستان آنان می‌باشند، ولی به خاطر اینکه در کشور مقصد غریب و فاقد پشتوانه مالی و اجتماعی هستند، ترجیح می‌دهند که به خواسته‌های قاچاقچیان و استثمار کنندگان خود تمکین نموده و حتی نزد مقامات محلی شکایت نکنند. هم‌چنین پروتکل در ماده ۵، از دول عضو کنوانسیون پالمو خواسته است که موارد مذکور در ماده ۳ را در صورت ارتکاب عمدی آن جرم‌انگاری نمایند. البته پروتکل در صورتی نسبت به قاچاق انسان قابل اعمال است که از موارد جرایم سازمان یافته فراملی باشد؛ بدین معنا که از سوی گروه یا گروه‌های مجرمانه سازمان یافته ارتکاب یافته باشد.^۱

این پروتکل در مواد ۶، ۷ و ۸، حمایت از قربانیان قاچاق انسان از جمله حمایت از حریم خصوصی، حفظ هویت، ارائه خدمات جسمی، روحی، اجتماعی و قضایی به قربانیان و تلاش برای بازگرداندن آنان به کشور خویش به نحو مناسب و ترجیحاً داوطلبانه را مدنظر قرار داده است. در این راستا به ویژه در ماده ۶ پروتکل اقدامات ویژه‌ای پیش‌بینی شده و از دولت‌ها خواسته شده حریم خصوصی و هویت قربانیان قاچاق اشخاص را حفاظت کنند و ضمن دفاع از حقوق آنان در جریان رسیدگی، تدابیری را برای بهبود فیزیکی، روانی و اجتماعی آنان اتخاذ کنند. همان‌گونه که ذکر شد، با توجه به اینکه پروتکل مزبور مکمل کنوانسیون پالمو است، در نتیجه تمامی قواعد و اصول و تدابیر پیش‌بینی شده در کنوانسیون در قاچاق انسان هم قابل اعمال است. بر همین مبنا، صرف عضویت در گروه مجرمانه در گیر قاچاق انسان جرم تلقی می‌شود^۲ و اشخاص حقوقی در گیر فعالیت‌های

۱. ماده ۴ پروتکل.

۲. ماده ۵ کنوانسیون پالمو.

مرتبط با قاچاق انسان همانند اشخاص حقیقی مسئولیت کیفری خواهند داشت.^۱ هم‌چنین اموال و دارایی‌های ناشی از جرم، مشمول مصادره و ضبط واقع شده^۲، شهود این جرایم^۳ و قربانیان آن مورد حمایت‌های ویژه قرار می‌گیرند.^۴ ضمن اینکه دولت‌های عضو متعهدند تمامی تدابیر لازم را برای پیشگیری اجتماعی یا وضعی از جرم اتخاذ نمایند.^۵ با توجه به این موارد، پروتکل از یک طرف به دنبال جرم‌انگاری قاچاق انسان و اعمال مسئولیت کیفری بوده و از سوی دیگر با تاکید بر پیشگیری از این نوع جرم، به دنبال اعمال سیاست حمایتی از قربانیان این جرم به ویژه زنان قاچاق شده است.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش توصیفی-تحلیلی است که با رویکرد اسنادی و تطبیقی، پیرامون تبیین و بازشناسی راهبردهای اطلاعاتی موثر در پی جویی و کشف جرم قاچاق زنان در قلمرو اتحادیه آفریقا با استفاده از مطالعات پژوهشی و با تکیه بر اسناد بین‌المللی صورت گرفته است.

یافته‌ها

ماهیت سازمان‌یافتگی قاچاق زنان در قلمرو مرزهای ملی و فراملی و از کشورهای در حال توسعه به مقصد کشورهای اروپایی و حتی اتحادیه آفریقا موجب شده است تا نظام‌های حقوقی و سازمان‌های بین‌المللی در کنار استفاده از اقدامات حقوقی و قضایی برای مقابله با این جرم فراملی، از راهبردهای اطلاعاتی و پلیسی داخلی و بین‌المللی نیز در پی جویی قاچاق زنان بهره‌برداری نمایند. در این بخش به مهم‌ترین راهبردهای اطلاعاتی پلیسی داخلی و بین‌المللی، با نگاهی به رویکرد اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی در جرم قاچاق زنان پرداخته می‌شود.

۱. ماده ۱۰ کنوانسیون پالمو.

۲. ماده ۱۲ کنوانسیون پالمو.

۳. ماده ۲۴ کنوانسیون پالمو.

۴. ماده ۲۵ کنوانسیون پالمو.

۵. ماده ۳۱ کنوانسیون پالمو.

۱. راهبرد اطلاعات جنایی و ردیابی‌های بین‌المللی و شناسایی نشانگاه‌های قاچاق زنان

شیوه‌های کشف و پی‌جویی جرم قاچاق زنان در مرزهای فراملی و بین‌المللی تا حدودی با سایر جرائم متفاوت است، بنابراین به کارگیری راهبرد اطلاعات جنایی و ردیابی‌های بین‌المللی به منظور دستگیری و پیگرد بین‌المللی باندهای اصلی قاچاق زنان و شناسایی مقاصد و نشانگاه‌های آن‌ها در کشورهای هدف به ویژه در اتحادیه آفریقا از الزامات پلیسی به ویژه پلیس بین‌الملل ناجا است. پلیس بین‌الملل و سازمان‌های بین‌المللی، از راهبرد اطلاعات جنایی، برای کشف، تعقیب و پیگرد بین‌المللی جرم قاچاق زنان به ویژه در اتحادیه آفریقا بهره‌برداری می‌نماید. بدین سان شگردهای تحقیقاتی ویژه یعنی روش‌ها و فونونی برای جمع‌آوری هوشمندانه اطلاعات به گونه‌ای که باندهای اصلی و اشخاص هدف متوجه موضوعات مربوطه نشوند، توسط مسئولان پلیسی (ضابطان قضایی عام و خاص) داخلی و خارجی به منظور شناسایی و تحقیق جرایم و مظنون‌ها تحت تضمینات قانونی و نظارت مقامات ذیصلاح قضایی صورت می‌گیرد. علاوه بر استفاده از تدابیر پیشگیرانه فنی ویژه در جرایم سازمان یافته، در اسناد بین‌المللی مربوطه، همواره بر استفاده از رویکردهای کارآمد اطلاعات جنایی مثل حمل و تحویل تحت نظارت و رهگیری و ردیابی مکاتبات و تحقیقات مخفی و نفوذ در قوانین به منظور شناسایی نشانگاه‌های قاچاق زنان (در کشورهای آفریقایی) تاکید شده است.

ردیابی و کشف جرایم سازمان یافته فراملی یکی از مهمترین اقدامات در زمینه مبارزه با این جرایم محسوب می‌شود. برای کشف جرایم سازمان یافته در اسناد جهانی نظیر کنوانسیون وین (۱۹۸۸)، پالمو (۲۰۰۰) و کنوانسیون مریدا (۲۰۰۳)، راهکارهای مختلفی از جمله تبادل اطلاعات جنایی و ردیابی‌ها و تعقیب بین‌المللی اندیشیده شده است. اطلاعات جنایی، یکی از منابع مهم در مدیریت جرم یابی است. کشف، خنثی سازی و کشف پیش‌دستانه جرایم در مدیریت جرم یابی از مهم‌ترین اهدافی است که اطلاعات جنایی در تکاپوی آن است (ستوده و عالی‌زاده، ۱۳۹۳، ص ۳۲).

یکی از مهم‌ترین روش‌های کشف و پی‌جویی جرایم به ویژه جرم سازمان یافته قاچاق زنان که در اسناد مختلف بین‌المللی پیش‌بینی شده، استفاده از رویکرد و راهبرد اطلاعات جنایی مبنی بر حمل یا تحویل تحت نظارت است. تحویل تحت نظارت یا تحویل کنترل شده، روشی پلیسی است که طی آن مأموران مبارزه با جرم، در مبادی ورودی و خروجی یک کشور، از وجود تردد غیر مجاز اشخاص (قاچاق زنان) و محموله غیر مجاز آگاهی می‌یابند و با اطلاع و تحت نظارت مقامات ذیصلاح قضایی و در حالی که امکان کشف و توقیف محموله و دستگیری قاچاقچیان آن را دارند، اقدامات پلیسی لازم را اجرایی می‌نمایند (ستوده و نظری، ۱۳۹۳، ص ۳۲).

۲. راهبرد نظارت‌های سایبری و الکترونیک بر نحوه فعالیت قاچاقچیان زنان

راهبرد نظارت‌های سایبری و الکترونیک^۱ در چارچوب قانون، از جمله کنترل ارتباطات مجازی داخلی و بین‌المللی، پایش الکترونیکی، عملیات فنی مبتنی بر زیر ساخت‌های فنی اطلاعاتی در لوای قانون و اسناد بین‌المللی، امکان پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان را بیش از پیش فراهم ساخته است. راهبرد نظارت الکترونیک، شامل گردآوری اطلاعات از طریق شنیدن، نظارت بر ارتباطات الکترونیکی و تفتیش و توقیف، در بسیاری از کشورها به دلیل رعایت تضمین‌های حقوق بشری، در مراحل اولیه شناسایی کاربرد محدودی دارند، مگر آن‌که ادله متقن و قانع‌کننده‌ای وجود داشته باشد که جرمی ارتکاب یافته یا در شرف وقوع است. نظارت الکترونیک غالباً در جایی مورد استفاده قرار می‌گیرد که نمی‌توان به وسیله اشخاص به یک گروه مجرمانه منسجم نفوذ کرد یا مراقبت فیزیکی خطر ناروایی را برای تحقیقات یا ایمنی تحفیف‌کنندگان به دنبال داشته باشد. بنابراین نظارت الکترونیکی و سایبری بر نحوه فعالیت قاچاقچیان و باندهای اصلی قاچاق زنان به عنوان یک جرم سازمان یافته و فراملی، به طور معمول تحت تضمین‌های قانونی و نظارت قضایی ویژه‌ای قرار می‌گیرد تا مورد سوء استفاده و تعرض به حریم خصوصی قرار نگیرد.

در مقررات و اسناد نیز بین‌المللی نیز بر پیشرفت‌های تکنولوژیکی همچون واپایش الکترونیکی مرزها از طریق ماهواره و رهگیری مکالمات تلفنی توسط اتصالات ماهواره‌ای و امکان تجسس فرامرزی بدون حضور فیزیکی و عوامل انسانی برای شناسایی، دستگیری و پی‌جویی جرم قاچاق زنان با استفاده از راهبرد نظارت‌های سایبری و الکترونیک تاکید شده است.

در جرم سازمان یافته قاچاق زنان، بنا به ماهیت پیچیده سازمانی و شیوه و شگردهای به روز ارتکاب گروه‌های مجرمانه، کشف جرم امری دشوار است، به گونه‌ای که مأموران کشف جرم هم در حوزه داخلی و هم در حوزه بین‌المللی از حالت انفعالی خارج شده و تحقیقات خود را به صورت فعالانه و تحت نظر راهبردهای اطلاعاتی فناورانه صورت‌بندی می‌نمایند. بنابراین راهبردهای نظارت سایبری و الکترونیک عمدتاً به عنوان راهبردی نوین و رهگذری اساسی برای مقابله با ناکارآمدی روش‌های سنتی کشف جرم در حوزه قاچاق زنان صورت می‌گیرد؛ روشی که در آن پیشگیری و تحقیق در مورد جرم همزمان انجام می‌شود. شگردی که از آن در اسناد بین‌المللی با عنوان عملیات مخفی یا تحقیقات پنهان یا نفوذی یا به تعبیر برخی نویسندگان (ستوده و نظری، ۱۳۹۳، ص ۹۷؛ مهدوی‌پور، ۱۳۹۰، ص ۲۴۱)، دام‌گستری^۱ از آن یاد می‌شود (معظمی، گلدوزیان و وحید دستجردی، ۱۳۹۰، ص ۱۸۱).

رویکرد اسناد بین‌المللی نیز در بند (۱) ماده ۲۰ کنوانسیون پالمو، به کارگیری شیوه نظارت الکترونیکی را به صراحت پیش‌بینی کرده است؛ «هر دولت عضو در حدود امکانات و تحت شرایط مصرح در قوانین داخلی آن و چنانچه اصول اساسی نظام حقوق داخلی آن مجاز بدانند، تدابیر لازم را در جهت مجاز شناختن استفاده... از روش‌های ویژه از قبیل مراقبت‌های الکترونیکی یا دیگر شیوه‌های اعمال مراقبت و عملیات مخفی، توسط مراجع صلاحیت‌دار خود در قلمروی خویش به منظور مبارزه موثر با جرایم سازمان

1.entrapment

یافته (قاچاق زنان)، اتخاذ خواهد کرد. در بند (۱) ماده ۵۰ کنوانسیون مریدا نیز آمده، «در جایی که مقتضی به نظر برسد از سایر فنون تحقیقاتی ویژه مثل فنون نظارت الکترونیکی یا سایر اشکال عملیات مراقبتی و مخفی استفاده مناسب کنند و قابل پذیرش بودن شواهد حاصله از آن در دادگاه امکان پذیر شود».

۳. راهبرد اشراف اطلاعاتی پلیس بر مرزهای رسمی و غیررسمی

راهبردهای موثر و عملیاتی پلیس مبنی بر اشراف اطلاعاتی در مرزهای خروجی کشور و پیشگیری از تردد غیر مجاز زنان و دختران، میزان نقل و انتقالات آنان به سمت کشورهای خارجی، از جمله کشورهای حوزه اتحادیه آفریقا و کنترل اطلاعاتی دقیق بر باندهای اصلی و بازیگران و قاقچیان زنان در معرض خطر، نقش موثری در پی جویی و خنثی سازی و کشف جرم در این موضوع ایفا می نماید. بنابراین به نظر می رسد راهبرد اشراف اطلاعاتی بر مدارک هویتی و استفاده غیرقانونی از مدارک از جمله روادید و گذرنامه که غالباً در پوشش اطلاعاتی روادید تجاری یا گردشگری به کشورهای حوزه اتحادیه آفریقا و یا هر کشور خارجی دیگری سفر می کنند، اقدام کنشی موثری در فعالیت ها و عملیات های پلیسی می باشد.

صاحب نظران معتقدند که قبل از وقوع بزه قاچاق زنان، آموزش های حرفه ای و هوشمندانه اطلاعاتی به زنان بزه دیده از سوی رهبران و باندهای اصلی قاچاق زنان ارائه شده، تا در زمان مصاحبه برای اخذ روادید، پاسخ های معقول و مناسبی ارائه بدهند. برخی نیز معتقدند برای جلب اطمینان مقامات سفارتخانه ها از بازگشت زنان، نامه های کاری و صورت حساب های بانکی جعلی ارایه می کنند که اشراف اطلاعاتی پلیس در این زمینه می تواند در پی جویی و کشف جرم موثر واقع شود. استفاده از گذرنامه های جعلی با استفاده از روش تغییر عکس، استفاده از نام فرد به عنوان همراه در گذرنامه، تردد از مناطق کور مرزی و غیرمجاز و هم چنین استفاده از شیوه های قدیمی از جمله جاسازی در کامیون ها و کشتی های ماهیگیری، از روش های ورود بدون کنترل به کشورهای دیگر، ورود از راه ذخیره پروازهای بین المللی که به صورت ترانزیت در یک کشور دیگر به ویژه در کشورهای حوزه اتحادیه آفریقا توقف دارند نیز از شگردها و تاکتیک های عملیاتی

باندهای قاچاق زنان بوده که ضرورت اتخاذ رویکرد اطلاعاتی و اشراف اطلاعاتی هوشمندانه پلیس را هم در مرزهای رسمی و هم در مرزهای غیرمجاز دو چندان می‌کند و همچنین اشراف اطلاعاتی بر روش‌ها و سازوکارهای جذب و به کارگیری زنان بزه‌دیده با استفاده از تبلیغات اینترنتی، آژانس‌های کاریابی و طراحی لباس و مدلینگ از سوی قاچاقچیان ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین راهبردهای اشراف اطلاعاتی ملی و فراملی به ویژه در حوزه اطلاعات بیومتریک و تطبیق آن با سوژه‌های مورد نظر و مظنون شامل تشخیص چهره، عنبیه، اثر انگشت یا دی.ان.ای به عنوان عوامل بیومتریک یک راهبرد داخلی و بین‌المللی در پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان در مبادی مرزهای ورودی و خروجی است (نجار باغسیاه و نجار باغسیاه، ۱۳۹۷، ص ۱۱۹).

ارتقاء اشراف اطلاعاتی از طریق اقدامات فنی اطلاعاتی، راه‌اندازی بانک‌های جامع اطلاعاتی، استفاده از عناصر بومی، کنترل محسوس و نامحسوس عشایر و طوایف مناطق مرزی، استقرار گروه‌های گشتی در مناطق آلوده، اختصاص منابع مالی ویژه و سری برای تقویت اشراف اطلاعاتی در نوار مرزی با هدف پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان موثر به نظر می‌رسد (موسوی، قاسم‌زاده و کیانی، ۱۳۹۶، ص ۹۸).

۴. مواجهه با قاچاق زنان در آفریقا؛ رویکردها و رهیافت‌های تهاجمی

آفریقا فاقد کنوانسیون منطقه‌ای واحد راجع به قاچاق زنان است. در اسناد آفریقایی متفاوتی، قاچاق زنان یا اشکال مرتبط با آن ممنوع شده است. برای مثال، در منشور حقوق زنان در آفریقا [منشور آفریقا] برده‌داری ممنوع می‌شود؛^۱ در پروتکل حقوق زنان در آفریقا کشورهای عضو موظف می‌شوند معیارهای مناسب و کارآمد را برای پیشگیری و تقبیح قاچاق زنان اتخاذ کنند، مرتکبان را تحت تعقیب و دادرسی قرار دهند و از زنان در برابر این نوع قاچاق حمایت کنند.^۲ و در منشور حقوق و رفاه کودکان آفریقا، کشورهای عضو ملزم می‌شوند معیارهای شایسته برای پیشگیری از ربودن، فروش یا قاچاق کودکان با هر

1. Article 5 of the African Charter on Human and Peoples' Rights (1981) 1520 U.N.T.S 363.

2. Article (2)(g) of the Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa (2003).

هدفی یا به هر شکلی توسط هر شخصی از جمله قیم قانونی کودک را اتخاذ کنند^۱. این اسناد فاقد تعریف حقوقی برای قاچاق زنان هستند.

آفریقا به‌جز اسناد منطقه‌ای، تعدادی سند سیاستی در خصوص قاچاق زنان را از طریق اتحادیهٔ آفریقا پذیرفته است. طرح اقدام اوآگادوگو^۲ (پایتخت و بزرگ‌ترین شهر کشور بوركینافاسو) در خصوص مبارزه با قاچاق انسان، به‌خصوص زنان و کودکان، مصداقی از این اسناد سیاستی است^۳. توسعهٔ این طرح اقدام از اذعان به این مسئله که اقدامات اطلاعاتی مؤثر پلیس بین‌الملل به عنوان یکی از سازمان‌های متولی در سطح بین‌الملل به ویژه در منطقه اتحادیه آفریقا برای پیشگیری و مبارزه با قاچاق زنان به رویکردهای منطقه‌ای و بین‌المللی جامعی نیاز دارند تأثیر پذیرفته است. در این طرح اقدام، دربارهٔ توسعهٔ چارچوب‌های تقنینی و سیاستی به کشورها فراخوان داده می‌شود که کنوانسیون ضدجرم سازمان یابد، پروتکل قاچاق زنان صحنه‌گذاری و کاملاً اجرا شود و نیز قوانین داخلی با هدف اجرای مقرره‌های کنوانسیون مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی و «پروتکل پیشگیری، منع و مجازات قاچاق انسان» بازنگری شوند

بنابراین طرح اقدام یاد شده، بازتابی از اهمیت سازوکارهای داخلی در پیشگیری، پی‌جویی، تعقیب، کشف جرم و دادرسی جرایم مرتبط با این تجارت غیرقانونی است. چارچوب سیاستی جدید دیگر، بیانیهٔ خارطوم در اتحادیهٔ آفریقا، یعنی ابتکار شاخ آفریقا در خصوص قاچاق انسان (زنان) و تجارت مهاجران است. در این بیانیه، اصول طرح اقدام بازگو می‌شود و بر کشورهای شاخ آفریقا مثل جیبوتی، مصر، اریتره، اتیوپی، لیبی، سودان، جنوب سودان (یا سودان جنوبی) و تونس تمرکز دارد که در سال‌های اخیر شاهد افزایش قاچاق و تجارت زنان بوده‌اند. این کشورها در میان موارد دیگر بر سر صحنه‌گذاری و اجرای اسناد مرتبط با قاچاق زنان و همین‌طور بر سر رسیدگی به عوامل اجتماعی-اقتصادی، امنیتی و سیاسی عامل آسیب‌پذیری مردم شاخ آفریقا از قاچاق زنان و تجارت

1. Article 29(a) of African Charter on the Rights and Welfare of the Child (1990).

2. Ouagadougou

3. African Union 2006, The Ouagadougou Action Plan to Combat Trafficking in Human Beings, Especially Women and Children.

مهاجران به توافق رسیده‌اند. سیاست‌های دیگر در سطح زیرمنطقه‌ای، طرح اقدام منطقه‌ای جامعه توسعه آفریقای جنوبی در خصوص قاچاق انسان (۲۰۱۹-۲۰۰۹) و بیانیه جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا در خصوص مبارزه با قاچاق انسان (۲۰۰۱) را شامل می‌شود.

گزارش جهانی اداره مبارزه با موادمخدر و جرم سازمان ملل در خصوص قاچاق انسان (۲۰۱۴)، نشان می‌دهد که ۷۵ درصد از تعداد کل بزه‌دیدگان شناخته‌شده به قاچاق داخلی زنان اختصاص دارد. در مورد قاچاق درون‌مرزی باید گفت، جریان آن اصولاً بین کشورهای یک زیرمنطقه برقرار است؛ مثلاً اکثر بزه‌دیدگان آفریقای غربی در این منطقه شناسایی می‌شوند، اما اکثر بزه‌دیدگان آفریقای جنوبی در آفریقای جنوبی شناسایی می‌شوند. از ماهیت این جریانات به وضوح مشخص است که مؤثرترین معیار در مبارزه با قاچاق زنان در آفریقای زیرصحرائی، مقابله با آن در سطح داخلی و در بین کشورهای همسایه و در سطح زیرمنطقه‌ای است.^۱ جریانات برون‌مرزی، از آفریقای زیرصحرائی به اروپا و خاورمیانه مشاهده می‌شوند، اما بیشتر بزه‌دیدگان اهل غرب آفریقا هستند. فقط در این مورد اخیر، اتخاذ یک رویکرد تمام‌قاره‌ای و راهبردها و راهکارهای پلیسی بین‌المللی به مبارزه با این قاچاق انسانی ضرورت دارد.

یکی از اصول سند الحاقی به اساسنامه دیوان آفریقا، اصل صلاحیت تکمیلی در بین سطح داخلی و سطح منطقه‌ای است. محاکم داخلی از صلاحیت اولیه رسیدگی به جرایم مندرج در الحاقیه برخوردارند. آمار جرم قاچاق انسان (اعم از زنان و کودکان) نشان می‌دهد آفریقای زیرصحرائی عملکرد خوبی در قانونگذاری مرتبط با این جرم نداشته است.^۲ در سال ۲۰۰۳، حدود ۸۵ درصد از کشورهای زیرصحرائی فاقد قانونگذاری در خصوص جرم قاچاق زنان بودند و این وضعیت به‌کندی بهبود یافته است. در حال حاضر بیشتر از ۳۰ درصد از این کشورها یا فقط قانونگذاری نسبی دارند یا اصلاً فاقد چنین جرم خاصی‌اند.

1.This is also recommended by the AU Khartoum Declaration on AU-Horn of Africa Initiative on Human Trafficking and Smuggling of Migrants(2014).

2.See: UNDOC Global Report on Trafficking in Persons(2014) 37, p. 84.

به علاوه چارچوب‌های موجود کاربرد ندارند و گواه این ادعا، تعداد اندک محکومیت‌های جرم قاچاق زنان است. بنابراین لازم است کشورهای آفریقایی معیارهایی را در سطح داخلی با هدف قانونگذاری و تعقیب و دادرسی و کشف جرم قاچاق زنان با استفاده از راهبردهای نوین پلیسی از جمله اشراف اطلاعاتی و نظارت‌های سایبری و... اتخاذ کنند و سپس جرم‌انگاری و تعقیب و دادرسی در سطح منطقه‌ای را لحاظ کنند.^۱

۵. راهبرد اقدامات مقابله‌ای و پیشگیرانه با بهره‌گیری از ظرفیت‌های مقرر در کنوانسیون‌های بین‌المللی

اقدامات و راهبردهای اطلاعاتی و مقابله‌ای در مقاله‌نامه متوقف ساختن قاچاق برده‌های سفیدپوست ۱۹۰۴ پاریس^۲ و کنوانسیون بین‌المللی راجع به تأمین حمایت موثر علیه معامله جنایتکارانه، موسوم به خرید و فروش سفید پوستان^۳ با هدف مقابله با سوءاستفاده جنسی از زنان و دختران و اجیر کردن آنان برای فحشاء به امضا رسید و دولت‌های متعهد با الحاق به کنوانسیون مزبور متعهد گردیدند تا ضمن مبادرت به اقدامات لازم برای معارضه و مقابله با اشخاصی که اقدام به اجیر کردن زنان و دختران برای فحشاء می‌کنند، آن‌ها را به وطن اصلی خود برگردانند (مصطفی‌پور، ۱۳۸۹، ص ۱۴). در این سند، بر تعهدات کشورها به منظور مقابله و اتخاذ تدابیری پلیسی و اطلاعاتی برای پیشگیری از وقوع قاچاق زنان به عنوان یک راهبرد بین‌المللی تأکید شده است. بر طبق این مقاله‌نامه، راهبردهای پیشگیرانه و اطلاعاتی، همسو با ادعای جهانی شدن مقابله با قاچاق انسان و زنان، از طریق بررسی پدیده جهانی شدن حقوق کیفری قابل اثبات است، بنابراین یکی از ادله اثبات جهانی شدن حقوق کیفری به ویژه جرم مبارزه با قاچاق زنان، تشکیل دادگاه‌های بین‌المللی موردی و تأسیس دیوان بین‌المللی کیفری است (نگه‌ی مخلص آبادی، ۱۳۹۱).

در اساسنامه دادگاه رواندا، قاچاق زنان، یک جرم تبعیض‌آمیز فرهنگی و مذهبی، سیاسی و ملی بوده و در بسیاری از موارد قربانیان قاچاق زنان بر اساس موارد مطرح شده در این اساسنامه، شامل افراد در معرض خطری هستند که متعلق به قبایل بسیار فقیر ساکن مناطق

1. Ibid.

2. Convention Against the Smuggling of White Slaves in 1904 Paris

جغرافیایی خاص می‌باشند -مانند قربانیان قاچاق در کشور هند که بیشتر به راجستان، ماهاراسترا، اتارپرادش، کارناتاكا و یا کشور نپال تعلق دارند(جورج^۱، ۲۰۰۱، ص ۵)- که فراتر از قلمرو جغرافیایی یک کشور هستند، بنابراین پی‌جویی و کشف این جرم نیازمند استفاده از راهبردهای اطلاعاتی و پلیسی بین‌المللی است. در قرارداد بین‌المللی ممانعت از قاچاق برده‌های سفید پوست ۴ می ۱۹۱۰^۲ نیز قاچاق زنان به قصد بهره‌کشی جرم‌انگاری شده است و بر مبنای آن اقدامات و راهبردهای مقابله‌ای برای تابعان حقوق بین‌الملل و سازمان‌های پلیسی در سطح بین‌الملل برای پی‌جویی قاچاق زنان پیش‌بینی شده است. در قرارداد بین‌المللی الغاء خرید و فروش زنان و کودکان ۱۹۲۱^۳ نیز اقدامات اطلاعاتی و پلیسی از جمله تعقیب بین‌المللی و استرداد مجرمان در نظر گرفته شده است(گلدوزیان و ابراهیم‌پور، ۱۳۹۱، ص ۱۱۷).

در پروتکل الحاقی کنوانسیون مبارزه با جرایم سازمان یافته فراملی در زمینه پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق اشخاص، به ویژه زنان و کودکان پالمو سال ۲۰۰۰ نیز مقابله با قاچاق زنان، یکی از دغدغه‌های بین‌المللی قلمداد شده است و یکی از جامع‌ترین اسناد بین‌المللی مقابله با قاچاق انسان است که تاکنون ۱۵۷ کشور رضایت خود را مبنی بر الزام به مفاد و تعهدات آن اعلام کرده‌اند و ۱۱۷ کشور نیز با تصویب آن، ملزم به اجرای مفاد ناشی از آن شده‌اند. بنابراین، بر اساس این پروتکل، مقابله و پیشگیری از قاچاق زنان نیازمند مشارکت جهانی و استفاده از راهبردهای اطلاعاتی و پلیسی از جمله ردیابی و پیگرد و اجماع بین‌المللی به منظور مقابله پیشگیرانه و پیش‌دستانه با قاچاق زنان است، از این رو در سایر اسناد بین‌المللی نیز که امکان پرداختن به آن‌ها در این مطالعه وجود ندارد به نوعی قاچاق زنان و کودکان را مشمول جرم‌انگاری نموده‌اند و در سطح بین‌المللی و فراملی سازمان‌های متولی و سیاستگذار حقوقی و پلیسی مکلف‌اند بر اساس راهبردهای پلیسی

1.Georg

2.International Convention for the Prevention of the Smuggling of White Slave May 4, 1910

3.International contract for the abolition of the sale of women and children 1921

موثر در پی جویی و کشف این جرم سازمان یافته اقدامات موثری صورت بندی و عملیاتی نمایند.

بحث و نتیجه گیری

امروزه قاچاق زنان در سطح فراملی، جهانی و بین المللی در قالب جرمی سازمان یافته و پدیده فراگیر چالش های فراوانی را فرا روی سازمان های قضایی و پلیسی در سطح بین الملل قرار داده است، قاچاق زنان به مفهوم مضیق، نه جرایم بین المللی بلکه جرایم فراملی اند. استفاده از فهرست نام اشتباه باعث بحث و جدل درباره ساختار این جرائم با تعریف مقرر در جرائم بین المللی می شود. راه حل آن، متمایز سازی جرم بین المللی از جرم فراملی به هنگام برشمردن آنهاست. بنابراین، قاچاق زنان جرمی است که ارتکاب آن در سطوح محلی، ملی و فراملی امکان پذیر است.

از آنجایی که در سطح محلی جرم قاچاق زنان فاقد وصف تعرض و هجمه گسترده و یا سیستماتیک است اما مواردی که این جرم از مرزهای ملی فراتر می رود و کشورهای مختلفی از جمله اتحادیه آفریقا را در بر می گیرد، به دلیل وصف مجرمانه و سازمان یافتگی و سیستماتیک آن نیازمند پی جویی و تعقیب پلیسی بین المللی است، بنابراین با استفاده از راهبردهای نوین اطلاعاتی امکان پی جویی و کشف جرم قاچاق زنان موثر است. پیش بینی راهبردهای اطلاعاتی نوین و بین المللی عمدتاً متکی بر راهبردهای اطلاعات جنایی و ردیابی های پلیسی و بین المللی در شناسایی نشانگاه های اطلاعاتی، نظارت های سایبری و الکترونیک بر نحوه فعالیت های بازیگران و قاقچیان بین المللی زنان در مقاصد کشورهای آفریقا، اشراف اطلاعاتی پلیس بر مرزهای ملی و فراملی مبنی بر پیشگیری از خروج زنان از طریق باندهای سازمان یافته بین المللی، مواجهه با قاچاق زنان در آفریقا با استفاده از رویکردها و رهیافت های حقوقی، اقدامات تهاجمی کیفری و غیر کیفری ملی و بین المللی با هدف پیشگیری و پی جویی جرم قاچاق سازمان یافته زنان و بهره گیری از ظرفیت های کنوانسیون ها و اسناد بین المللی مرتبط با قاچاق زنان با تاکید بر اتحادیه آفریقا در پی جویی و کشف جرم قاچاق زنان موثر می باشند.

در نهایت تبیین و بازشناسی راهبردهای اطلاعاتی و پلیسی ملی و بین‌المللی از مهم‌ترین دستاوردهای اساسی در پی‌جویی و کشف جرم قاچاق زنان به ویژه در قلمرو کشورهای آسیایی و اتحادیه آفریقا بوده و به نظر می‌رسد سازمان‌های اطلاعاتی و پلیسی و دستگاه قضایی علاوه بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های کنوانسیون‌ها، مقاله‌نامه و اسناد بین‌المللی از راهبردهای اطلاعاتی به عنوان راهبردهای نوین و راهگشا در پی‌جویی جرائم قاچاق زنان بهره‌برده و ضروری است متولیان و سیاست‌گذاران اطلاعاتی - امنیتی و کنشگران بین‌المللی در امر مبارزه با قاچاق زنان در اقدامات اطلاعاتی - پلیسی و حقوقی در زمینه جرم سازمان‌یافته و فراملی قاچاق زنان این راهبردها را به عنوان یک اصل کلی و روش راهبردی در پی‌جویی و کشف سریع جرم قاچاق زنان مد نظر قرار دهند.

علاوه بر سیاست‌گذاری‌های پلیسی و حقوقی مبنی بر مبارزه و مواجهه با قاچاق زنان در قلمرو مرزهای داخلی، به چارچوب تقنینی درخصوص همکاری در پیشگیری و اجرا در حوزه بین‌المللی نیاز است. این همکاری شامل توافق بر سر پایش، مساعدت حقوقی دوجانبه، و استرداد مجرم می‌شود. همچنین همکاری بین کشورهای دیوان آفریقا هم ضرورت دارد. قرار گرفتن چهارده جرم در حیطه صلاحیت دیوان به‌طور محتمل منجر به ایجاد باعث در منابع دیوان می‌شود. در نتیجه به کشورهای آفریقا توصیه می‌کنیم معیارهای داخلی یا زیرمنطقه‌ای مبارزه با جرم را تقویت کنند.

پیشنهادها: بر اساس مطالعه انجام شده پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود

الف- اتخاذ تدابیر و سیاست‌گذاری‌های راهبردی اطلاعاتی - امنیتی - انتظامی پویا، نوین و منسجم به منظور مقابله با قاچاق زنان در قلمرو مرزهای کشورهای به ویژه مرزهای زمینی و غیر مجاز؛

ب- اتخاذ راهبردهای اشراف اطلاعاتی (نظارت سایبری و الکترونیک) با استفاده از مبانی قانونی و قضایی نسبت به خروج غیر مجاز زنان و دختران از مرزهای رسمی و غیر رسمی کشور؛

پ- سیاست‌گذاری‌های اطلاعاتی و ضرورت اجماع بین‌المللی پلیسی میان کشورهای عضو اینترپل مبنی بر ارتقاء شیوه‌ها و شگردهای تعقیب و پیگرد بین‌المللی قاچاق زنان و شناسایی نشانگاه‌ها و مقاصد قاچاق زنان به ویژه در اتحادیه آفریقا.

قدردانی: از کلیه کسانی که در تدوین این مقاله ما را یاری رسانده‌اند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آوریم.

منابع

۱. ابراهیمی منش، مهران؛ صفاری، علی (۱۳۹۶). تکالیف داخلی دولت‌ها در زمینه پیشگیری از قاچاق زنان و کودکان در کنوانسیون پالمو. پیشگیری از جرم. (۴۵)، ۱۲، ۳۱ - ۹. قابل بازیابی از:

http://journals.police.ir/article_19219_29d46319262044f1feb7893429605692.pdf

۲. حسینی، ناهید؛ پورمنافی، ابوالفضل (۱۳۹۹). بررسی نظام‌مند پژوهش‌های حوزه انتظامی و امنیتی زنان در ایران. پلیس زن. (۳۳)، ۱۴، ۶۷-۴۷. قابل بازیابی از:

http://ps.jrl.police.ir/article_95458.html

۳. گندشمن ستوده، مجتبی؛ نظری، غلامحسین (۱۳۹۳). کشف و تعقیب جرایم سازمان‌یافته فراملی با رویکرد اطلاعات جنایی در کنوانسیون‌های بین‌المللی. کارآگاه، (۲۹)، ۸، ۹۱-۱۱۳. بازیابی از:

http://det.jrl.police.ir/article_10658.html

۴. گندشمن ستوده، مجتبی؛ عالی‌زاده، موسی (۱۳۹۳). مقدمه‌ای بر اطلاعات جنایی؛ تهران: انتشارات کارآگاه (مرکز تحقیقات کاربردی پلیس آگاهی ناجا).

۵. فرزین‌راد؛ رویا (۱۳۹۸). بررسی ظرفیت‌های حقوق بین‌الملل در مبارزه با قاچاق زنان. پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، (۷)، ۸۱-۱۰۱. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=536299>

۶. عطا‌زاده، سعید؛ نجفی، علیرضا؛ موسوی، سیدحسین (۱۳۹۸). بررسی تأثیر اشراف اطلاعاتی ناجا در پیشگیری از قاچاق زنان و دختران در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷. پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، (۷)، ۳۷-۴۷. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=536305>

۷. نگه‌ی مخلص‌آبادی، مرجان (۱۳۹۱). جهانی شدن مقابله با قاچاق انسان و تاثیر آن بر سیاست جنایی تقنینی ایران. مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۳(۹)، ۸۸-۱۱۷. قابل‌بازیابی از: <https://www.magiran.com/paper/1201417>
۸. ۱۰. نجار باغسیاه؛ رسول؛ نجار باغسیاه، رضا (۱۳۹۷). مبارزه با تروریسم، امنیت و اطلاعات در اتحادیه اروپا: چالش‌های اشراف در حوزه جمع‌آوری، تبادل و تحلیل اطلاعات. مطالعات اطلاعات و امنیت انتظامی، ۸(۲۳)، ۱۳۸-۱۰۹. قابل‌بازیابی از: http://journals.police.ir/article_93807.html
۹. ۱۱. موسوی، سیدیوسف؛ قاسم‌زاده، پرویز؛ کیانی، جواد؛ فنازاد، رضا (۱۳۹۶). ماهیت اقدامات گروهک‌های تروریستی در مرزهای استان سیستان و بلوچستان و راهکارهای پیشگیرانه. مطالعات بین‌المللی پلیس، ۷(۲۹)، ۷-۱۰۳. قابل‌بازیابی از: http://interpol.jrl.police.ir/article_12919
۱۰. ۱۲. معظمی، شهلا؛ گلدوزیان، حسین؛ وحیددستجردی، فاطمه (۱۳۹۰). رویکردی تطبیقی به مسئولیت طرفین دام‌گستری (مأمورپلیس و متهم) در حقوق کیفری ایران و آمریکا. دانش انتظامی، ۴(۱۳)، ۱۸۰-۱۴۱. قابل‌بازیابی از: <https://www.magiran.com/paper/1013490>
۱۱. ۱۳. مهدوی‌پور، اعظم (۱۳۹۰). سیاست کیفری افتراقی در قلمرو بزهکاری اقتصادی. تهران: نشر میزان (چاپ اول).
۱۲. وجدانی‌فخر؛ مهدیه، دارابی؛ شهرداد، نجفی‌توانا؛ علی (۱۳۹۹). مطالعه بزه‌دیدة شناسایی آبی در حقوق ایران و اسناد بین‌الملل با تأکید بر حمایت پلیسی از زنان و کودکان. پلیس زن، ۱۴(۳۳)، ۲۱۳-۱۹۷. قابل‌بازیابی از: http://ps.jrl.police.ir/article_95458.html
۱۳. وطن‌خواه؛ حمید (۱۳۹۱). بررسی نقش پلیس در پیشگیری و مقابله با قاچاق زنان و دختران. پلیس زن، ۶(۱۶)، ۶-۳۳. قابل‌بازیابی از: www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=192697
14. Adetula, VAO(2014). African Conflicts, Development and Regional Organisations in Post-Cold War International System. The Annual Claude Ake Memorial Lecture, The Nordic Africa Institute: Uppsala, Sweden. 1-73.
15. Bolaji S. Ramos(2020). De-genderisation of the Offence of Rape under the Violence against Persons(Prohibition) Act 2015: An

- Assessment of the Practical Challenges and the Slippery-Slope Effects. *African Journal of International and Comparative Law*, 28(3), 488-505.
16. Bello, Paul O. and Adewale A. Olutola(2020). The Conundrum of Human Trafficking in Africa. Open access peer-reviewed chapter, February 25th, <https://www.intechopen.com/books/modern-slavery-and-human-trafficking/the-conundrum-of-human-trafficking-in-africa>
 17. Cristiano d'Orsi(2018). Ghana and the Paradoxical Situation of Its Asylum-Seekers: Selected Grounds for Alleged Persecution in a Supposed Democratic Country. *African Journal of International and Comparative Law*, 26(2), 181-204.
 18. Cole, Helen (2009) Human Trafficking: Implications for the Role of the Advanced Practice Forensic Nurse, *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 14(6), 462-470.
 19. Drew, S.(2009). *Human Trafficking-Human Rights: Law and practice*. London: Legal Action Group.
 20. Gallagher A. (2010). *The International Law of Human Trafficking*. Cambridge University Press, Cambridge.
 21. Scarpa, Silvia(2008). *Trafficking in Human Being: Modern Slavery*. Oxford University Press.
 22. Wood, Helen (2020). Three(Working-class) Girls: Social Realism, the 'At-risk' Girl and Alternative Classed Subjectivities. *Journal of British Cinema and Television*, 17(1), 70-90.
 23. Monique, Aziza(2017). An Empirical Study of Human Trafficking Law in Cameroon: Victims Rarely Seek Justice and Traffickers Are Not Held Liable. *African Journal of International and Comparative Law*, August 2017, 25(3), 430-441.

